

Dr. Milan Janković
Direktor

Dr. Ljiljana Matavulić
Pomoćnik direktora
Sektor za ekonomske poslove i analizu tržišta

Republička agencija za elektronske komunikacije (RATEL)

Višnjićeva 8
11000 Beograd

U Beogradu, 14. juna 2011. godine

16 JUN 2011

PRIMBENOS			
Pr. broj	God.	Priloga	Opis
02	3491-356	11-1	

Predmet: Stav Vip mobile-a povodom završenih javnih konsultacija o nacrtu Pravilnika o primeni troškovnog principa, odvojenih računa i izveštavanju od strane operatora sa značajnom tržišnom snagom u oblasti elektronskih komunikacija, kao i nacrtu izveštaja o analizi veleprodajnog tržišta terminacije poziva u mobilnoj mreži

Poštovani,

Obraćamo vam se povodom završenih javnih konsultacija o nacrtu Pravilnika o primeni troškovnog principa kao i nacrtu izveštaja o analizi veleprodajnog tržišta terminacije poziva u mobilnoj mreži, sa namerom da još jednom istaknemo naš stav po tom pitanju.

Smatramo da je RATEL navedenoj problematici pristupio u duhu najbolje evropske prakse, formulišući neutralne propise koji uzimaju u obzir različit položaj i moć učesnika na tržištu.

Regulatorni okvir Evropske unije iz 1998. godine, kao i regulatorni okvir iz 2003. godine, su postavili jasno pravilo prema kome novi učesnik ne može biti tretiran na isti način kao incumbent.

Na neravnopravan položaj Vip mobile-a u odnosu na druge operatore, ukazivali smo, u nekoliko navrata, direktnim obraćanjem Agenciji putem pismenih dopisa, te ovom prilikom želimo još jednom da vas podsetimo na sledeće.

U prethodnom Zakonu o telekomunikacijama („Sl.glasnik RS“, br. 44/2003 i 36/2006), član 10. stav 2. tačka 1. nalazila se osnova za donošenje Odluke kojom se svi imaoći licence za javnu mobilnu telekomunikacionu mrežu i usluge javne mobilne telekomunikacione mreže, a koji ispunjavaju uslove iz člana 4. tačke 48. i 49. Zakona o telekomunikacijama, utvrđuju za javne telekomunikacione operatore mobilne telefonije sa značajnim tržišnim udelom.

Zakon o telekomunikacijama konkretno predviđa instrumente za sprečavanje monopola i monopolskog ponašanja, tako da je u skladu sa tim (član 10. navedenog zakona), RATEL ovlašćen da sprečava antikonkurentne, odnosno monopolske aktivnosti i ponašanja javnih telekomunikacionih operatora, a na osnovu međunarodno prihvaćenih smernica za analizu tržišta i izračunavanje tržišnog udela.

Novi Zakon o elektronskim komunikacijama („Sl.glasnik RS“, br.44/2010), koji je stupio na snagu u julu 2010. godine, daje konkretne smernice vezane za regulisanje tržišta elektronskih komunikacija i u članu 145. Tržišta podložna prethodnoj regulaciji i odluke o utvrđivanju operatora sa značajnim tržišnim udelom donete u skladu sa ranije važećim propisima, piše da je Agencija dužna da u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona izvrši analizu tržišta te definiše regulatorne mere operatora sa ZTS, u skladu sa rezultatima analize.

Kako se RATEL nalazi u toku navedenog procesa, putem ovoga dopisa želimo još jednom da istaknemo sledeće:

- Neophodno je da se uvede obaveza računovodstvenog razdvajanja i kontrole cena po osnovu troškovnog principa za operatora koji je incumbent; te
- Da se obezbedi sistem asimetričnih cena mobilne terminacije.

Kada su u pitanju kriterijumi za utvrđivanje postojanja značajne tržišne snage na tržištu terminacije poziva u mobilnoj mreži, želimo da vas podestimo na rezultate analize za pojedine kriterijume:

- Veličina operatora i konkurenata i tržišno učešće

Zbog specifičnosti tržišta terminacije poziva, svaki operator ima 100% tržišno učešće u svojoj mreži.

Međutim, ukoliko se posmatra tržišno učešće sa kojim privredni subjekt učestvuje u prodaji određenog proizvoda/usluge, na određenom tržištu, situacija je potpuno drugačija. Vip je 2009. godine, u odnosu na ukupan broj korisnika, ostvario tržišno učešće u iznosu od 11,6% (izvor: RATEL, Pregled tržišta telekomunikacija u Republici Srbiji u 2009. godini).

U tački 4.1.1. izveštaja analize veleprodajnog tržišta terminacije poziva u mobilnoj mreži, RATEL navodi sledeće: „...malo je verovatno da će operator koji nema značajno tržišno učešće na tom tržištu imati značajnu tržišnu snagu. U Smernicama Evropske komisije smatra se da operator čije tržišno učešće nije veće od 25% verovatno neće imati značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu. Nasuprot tome, tržišno učešće koje je veće od 50% je samo po sebi dovoljan dokaz da operator ima značajnu tržišnu snagu, osim u izuzetnim slučajevima.“

- Kontrola nad infrastrukturom čiji obim ne može lako da se replicira

U tački 4.1.2. RATEL navodi sledeće: „Kontrola infrastrukture se odnosi na situaciju kada postoji jedan operator koji kontroliše (najčešće je to državni operator) ili ima u vlasništvu veliku mrežu, čija se izgradnja ne isplati nijednom konkurentu, odnosno ne može lako da se duplicira. To može da predstavlja ozbiljnu barijeru za ulazak na tržište.“

Podsećamo da se analiza izveštaja relevantnih tržišta odnosi na vremenski period od 2007. godine do jula 2010. godine, te da je Vip mobile sa komercijalnim pružanjem usluge krenuo u julu 2007. godine, i da u tom momentu nije imao izgrađenu sopstvenu mrežu za pristup, odnosno mrežu za pružanje usluga javne mobilne telefonije. Procenat pokrivenosti stanovništva RS signalom GSM mobilne mreže, u iznosu 96,95%, Vip mobile je postigao 2010. godine.

- Nedostatak ili nizak nivo pregovaračke moći kupaca

U tački 4.1.4. RATEL navodi sledeće: "Imajući u vidu kretanja saobraćaja između Vipa i Telenora, može se konstatovati da je u pogledu prihoda i rashoda po osnovu terminacije poziva Vip tokom čitavog perioda imao veće rashode od prihoda.

Imajući u vidu kretanja saobraćaja između Vipa i Telekoma Srbija, može se konstatovati da je u pogledu prihoda i rashoda po osnovu terminacije poziva Vip tokom čitavog perioda imao veće rashode od prihoda.

Na osnovu prethodno navedenog, može se zaključiti da Vip ima najmanji procenat primljenih poziva u poređenju sa preostala dva mobilna operatora, te, u skladu sa ovakvim kretanjem saobraćaja, Vip ostvaruje najniže prihode po osnovu terminacije. Ovakvo kretanje saobraćaja je takođe odraz manjeg broja pretplatnika u korisničkoj bazi Vipa u odnosu na preostala dva operatora. Ovakva situacija je posledica činjenice da je Vip poslednji ušao na tržište i da nije imao izgrađenu mrežu, a sa komercijalnim pružanjem usluga je počeo u julu 2007. godine."

- Ekonomija obima

U tački 4.1.5. RATEL navodi sledeće: "U posmatranom periodu, Vip u prve dve godine nije imao povoljnu situaciju u pogledu ostvarivanja ekonomije obima, ali se situacija popravlja počev od 2009. godine."

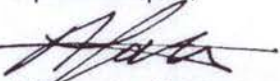
Nacrt izveštaja o analizi veleprodajnog tržišta terminacije poziva u mobilnoj mreži argumentovano ukazuje na nepovoljan položaj Vip mobile-a, u odnosu na druga dva operatora, u periodu na koji se navedena analiza odnosi, i predstavlja dokument (pisani trag) o stanju, statusu i radu svih učesnika na tržištu telekomunikacija - država, nacionalni regulator, operatori.

Država treba da obezbedi zaštitne mere za investicije kreiranjem stimulativnog regulatornog okruženja što je i učinjeno usvajanjem Zakona o elektronskim komunikacijama, koji prvi puta predviđa da se na tržištu telekomunikacija uradi analiza tržišta i na osnovu analize regulišu definisana tržišta te odrede operatori sa ZTS kao i njihove regulatorne obaveze.

Regulator treba da obezbedi implementaciju propisa u cilju izjednačavanja velikih razlika između postojećih operatora i operatora koji je poslednji ušao na tržište.

Stoga se nadamo, da će izveštaj o analizi relevantnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, a samim time i izveštaj o analizi veleprodajnog tržišta terminacije poziva u mobilnoj mreži, predstavljati korak napred u praksi, odnosno da će rezultati navedene analize biti vidljivi kroz rezultate rada operatora na tržištu.

S poštovanjem,

Athanasios Katsiroumpas
Predsednik Upravnog odbora

